

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: ...

Sarajevo, 15.10.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Zlate Džafić kao predsjednice vijeća, Emine Hulusija i dr.sc. Danice Šain, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja A. Š. sina A. iz Lj., zastupan po punomoćniku M. R., advokatu iz Mostara, protiv tuženog E. d.o.o. Lj., ..., zastupan po punomoćniku Ivanu Hercegu, advokatu iz Ljubuškog, radi utvrđenja uknjižbe pravno nevaljanom i uspostave prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja, v.s. ... KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj ... od 19.04.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 15.10.2024. godine, donio je slijedeću:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbijaju se zahtjevi parničnih stranaka za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Ljubuškom broj ... od 05.05.2022. godine, stavom I izreke, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

„Utvrđuje se kao pravno nevaljala uknjižba prava vlasništva izvršena na nekretnini označenoj kao k.č. ... upisanoj u zk. ul. br. ... k.o. Lj. u korist tuženog društva E. d.o.o. na osnovu Rješenja Zemljišnoknjižnog ureda Općinskog suda u Ljubuškom br. Dn: ... od 10.07.2020. godine, te se nalaže Zemljišnoknjižnom uredu Općinskog suda u Ljubuškom brisanje uknjižbe odnosno prava vlasništva tuženog E. d.o.o. sa dijelom od 1/1 na naprijed navedenoj parceli i uspostava prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja.

Slijedom prednjeg utvrđenja utvrđuje se i da je:

- A. Š.1 pok. J. iz P. suvlasnik sa dijelom od 1/4,
- S. P. pok. C. iz P. suvlasnica sa dijelom od 1/24,
- B. P. pok. C. iz P. suvlasnica sa dijelom od 1/24,
- F. P. pok. J. iz P. suvlasnik sa dijelom od 1/36,
- I. P. pok. J. iz P. suvlasnica sa dijelom od 1/36
- V. P. pok. I. iz P. suvlasnica sa dijelom od 1/12
- A. Š.2 ud. Ivana iz Predgrađa suvlasnica sa dijelom od 1/16
- L. Š. pok. M. iz Z. suvlasnica sa dijelom od 1/16,
- M. Š.1 pok. S. iz Lj., suvlasnik sa dijelom od 1/12,
- Tužitelj A. Š.3 pok. A. iz Ljubuškog suvlasnik sa dijelom od 1/12,
- D. Š.1 pok. rođ. B. iz M., suvlasnica sa dijelom od 1/40,
- Ž. Š. pok. Lj. iz G. suvlasnica sa dijelom od 1/80,
- I. Š. pok. Lj. iz Lj. suvlasnica sa dijelom od 1/80,
- M. Š.2 pok. Lj. iz Lj. suvlasnica sa dijelom od 1/80,
- M. A. sin I. iz O. suvlasnik sa dijelom od 1/48,
- M. L. rođ. A. kći I. iz M. suvlasnica sa dijelom od 1/48,
- Lj. O. rođ. A. kći I. iz M. suvlasnica sa dijelom od 1/48,

- M. P. ud. V. iz Lj. suvlasnica sa dijelom od 1/36,
- V. Z. kći F. iz T. suvlasnica sa dijelom od 1/60,
- M. Š.3 sin F. iz Lj., suvlasnik sa dijelom od 1/60,
- D. Š.2 sin Milenka iz Ljubuškog suvlasnik sa dijelom od 1/60,
- A. Š.4 kći D. iz Lj. suvlasnica sa dijelom od 1/60,

parcele označene kao k.č. ... iz zk. ul. br. ... k.o. Lj. po osnovu zakona – pretvorbe prava korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta te je tuženi dužan trpjeti da se tužitelj i ostali naprijed naznačeni suvlasnici sa svojim suvlasničkim dijelovima uknjiže u zemljišnim knjigama i drugim javnim očevidnicima, uz istovremeno u cijelosti brisanje vlasničkog dijela tuženog od 1/1 na predmetnoj parceli.

Dužan je tuženik naknaditi tužitelju troškove parničnog postupka, a sve ovo u roku od 30 dana pod prijetnjom prinudne ovrhe.“

Stavom II izreke obavezan je tužitelj naknaditi tuženom troškove postupka u iznosu od ... KM sve u roku od 30 dana.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj ... od 19.04.2023. godine žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u cijelosti.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora na žalbu.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tužitelj zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, tako što će se udovoljiti tužbenom zahtjevu u cijelosti, uz naknadu troškova postupka, uvećanih za trošak sastava revizije ili da se pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovni postupak.

U odgovoru na reviziju tuženi je osporio navode revizije i predložio da se revizija odbije kao neosnovana, uz naknadu troškova sastava odgovora na reviziju.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u granicama razloga propisanih odredbom člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu: ZPP), ovaj sud je odlučio:

Revizija nije osnovana.

Nije ostvaren prigovor povrede odredaba parničnog postupka. U smislu člana 209. stav.1 ZPP povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud u toku postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke. Opširni prigovori revidenta ponovljeni iz žalbe koji su usmjereni na povrede odredbe člana 8. ZPP da prvostepeni sud nije uzeo u obzir sve relevantne činjenice, da je utvrđenja temeljio na pogrešnim dokazima zanemarujući cjelokupne iskaze svjedoka, kao i da je neosnovano odbijen dokazni prijedlog tužitelja provođenje uviđaja, da je onemogućeno tužitelju da se izjasni o prijedlozima i zahtjevima tuženog u pogledu predloženih dokaza, odnose se na povrede postupka učinjene pred prvostepenim sudom. Ove prigovore revizije drugostepeni sud je cijenio i u svojoj odluci naveo razloge zbog kojih je odbio iste kao neosnovane, koje razloge prihvata i ovaj sud. Bez obrazloženih razloga da su ostale neutvrđene ili pogrešno utvrđene sporne pravno relevantne činjenice, a navedene povrede istovremeno ne koincidiraju sa drugim procesnim nepravilnostima sve i kada bi postojale, same po sebi, nisu od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude. Prvostepeni sud je brojne dokaze i rezultate tih dokaza ocijenio kako je to opširno navedeno u razlozima prvostepene presude, koje razloge je u cijelosti prihvatio i

¹ “Službene novine F BiH“, broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

drugostepeni sud u skladu sa odredbom člana 8. ZPP i na osnovu slobodne ocjene izvedenih dokaza utvrdio pravno relevantne činjenice u ovoj pravnoj stvari. Valja imati na umu da sudovi imaju ovlaštenje ocjenjivati provedene dokaze i odlučiti o dokazima koje će provesti radi utvrđivanja odlučnih činjenica, pa postupanjem prema tom ovlaštenju, nije ostvarena povreda postupka. Nadalje, odbijanje prijedloga za provođenje uviđaja od strane prvostepenog suda kao nepotrebnog za rješenje ovog spora, a u toku postupka su provedeni dokazi uvidom u brojne isprave upravo na okolnosti na koje je predložen i ovaj dokaz, posebno cijeneći vrste tužbe u ovom sporu opravdava zaključak da su sve odlučne sporne činjenice raspravljene i ocijenjene.

S tim u vezi treba reći da ocjena pravnih učinaka utvrđenog činjeničnog stanja ne predstavlja primjenu člana 8. ZPP, već primjenu materijalnog prava.

Nije osnovan ni prigovor pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se utvrdi kao nevaljana uknjižba prava vlasništva na nekretnini označenoj kao k.č. ... upisanoj u zk. ul. br. ... k.o. Lj. u korist tuženog na osnovu rješenja br. Dn: ... od 10.07.2020. godine, te da se naloži brisanje uknjižbe odnosno prava vlasništva tuženog sa 1/1 dijela na naprijed navedenoj parceli i uspostava prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja, kao i izvrši uknjižba prava suvlasništva tužitelja i drugih lica poimenično navedenih u izreci prvostepene presude.

U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je da je k.č. ... Velika ograda hangar za k.o. Lj. ukupne površine 4320 m² ranije bila upisana u zk. ul. broj ... kao državno vlasništvo društvena svojina, a na osnovu rješenja odjeljenja za finansije NO opštine Ljubuški Srez Mostar, broj: ... od 10.11.1959. godine, koje rješenje je postalo pravosnažno dana 5.12.1959. godine, a u C listu je bio upisan A. Š.3 sa dijelom 1/4 kao korisnik i ostali korisnici na osnovu čl. 38. i 39. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta. Rješenjem NO opštine Ljubuški, broj: ... od 17.03.1962. godine koje je postalo pravosnažno dana 26.03.1962. godine određena je novčana naknada S. Š. pok. A. predniku tužitelja, koji je bio vlasnik predmetne nekretnine, u iznosu od ... dinara. Utvrđeno je i da su na predmetnoj nekretnini izgrađeni hangari, da postoje ostaci objekata i instalacije. Nadalje je utvrđeno da je zaključen Ugovor o kupoprodaji 100 % državnog kapitala D.P. Tvornica vratila i igličastih ležajeva Lj. p.o. broj: ... od 14. 05. 2010. godine i Anex ugovora, zemljišno knjižni ured prvostepenog suda je donio rješenje broj: Dn: ... od 10.07.2020. godine, te na temelju zahtjeva pravnog zastupnika društva E. i svih priloženih akata upisao tuženog kao vlasnika predmetne nekretnine, a kao pravni temelj za uspostavu tog zk. ul. broj ... k.o. Lj. su navedeni taj ugovor od 14.05.2010. godine, te anex tog ugovora od 21.12.2011. godine.

Na temelju ovih utvrđenja nižestepeni sudovi su zaključili da je predmetna nekretnina nacionalizovana po sili zakona, da je postala društvena svojina, odnosno državno vlasništvo, da je nakon zaključenih ugovora u postupku privatizacije nekretnina uknjižena kao vlasništvo tuženog, da tužitelj nije dokazao da postoji pravni osnov za upis tužitelja i drugih lica kao suvlasnika, niti da je nevaljana uknjižba prava vlasništva tuženog. Zbog toga je prvostepeni sud odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan, a drugostepeni sud odbio žalbu tužitelja.

Drugostepena presuda je pravilna i zakonita.

Po zakonu brisovna tužba je stvarnopravna tužba sui generis, čiji zahtjev ide na priznavanje pravne nevaljanosti već izvršenog upisa i uspostavu ranijeg zemljišnoknjižnog stanja. Aktivnu legitimaciju za podnošenje brisovne tužbe ima nositelj knjižnog prava,

odnosno onaj tko je bio upisan u zemljišnoj knjizi neposredno prije provedbe nevaljanog ili neistinitog upisa.

Predmetna nekretnina je nacionalizovana na temelju člana 8. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta²- (u daljem tekstu Zakon o nacionalizaciji) danom stupanja na snagu tog zakona 26.12.1958. godine, kako je i konstatovano u rješenju Odbora Opštine Ljubuški od 10.11.1959. godine. Nekretnine na koje se odnosio Zakon o nacionalizaciji na dan stupanja na snagu tog zakona prestale su biti privatno vlasništvo, postale su društveno vlasništvo. Rješenje o nacionalizaciji ima deklaratorni značaj jer se rješenjem utvrđuje da je nacionalizacija određenih nekretnina izvršena. Temeljem rješenja od 17.03.1962. godine određena je i naknada predniku tužitelja S. Š., koji je bio vlasnik predmetne nekretnine. Dakle, Zakonom o nacionalizaciji predmetna nekretnina je obuhvaćena nacionalizacijom i danom stupanja na snagu zakona je postala državno vlasništvo, a prijašnje vlasništvo prednika tužitelja je također po samom zakonu prestalo, pa iako sticanje i brisanje tog prava nije neophodno provesti u zemljišnim knjigama, u konkretnom slučaju je i provedeno. Zemljište je bilo privedeno namjeni izgradnjom hangara i objekata koje su koristila ranija društvena preduzeća.

Tužitelj isključivo svoja prava temelji na izvršenim zabilježbama u C-listu zk. uložka o pravu korištenja u njegovu korist i korist ostalih korisnika na osnovu čl. 38. i 39. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

Naime, čl. 38. Zakona o nacionalizaciji reguliše da građevinsko neizgrađeno zemljište koje je nacionalizirano ostaje u posjedu ranijeg vlasnika sve dok ga on na temelju rješenja općinskog narodnog odbora ne preda u posjed općini ili drugoj osobi, radi izgradnje zgrade ili drugog objekta ili radi izvođenja drugih radova (stav. 1.), a odredbom člana 39. stav. 1. i 2. Zakona o nacionalizaciji, u relevantnom dijelu regulisano je da raniji vlasnik nacionaliziranog građevinskog neizgrađenog zemljišta, ima pravo to zemljište zajedno sa trajnim zasadima na njemu, sve dok je u njegovom posjedu, besplatno koristiti ili za to vrijeme drugome dati na korištenje uz naknadu ili bez naknade, suglasno važećim propisima o zakupu poljoprivrednog zemljišta (stavak 1.) kao i da prije predaje zemljišta u posjed općini ili drugom korisniku, raniji vlasnik ima pravo sa tog zemljišta skinuti usjev i sabrati plodove.

Ova odredba, na neizravan način, utvrđuje vremensko važenje prava korištenja ranijeg vlasnika i to tako što reguliše da pravo korištenja nacionaliziranog građevinskog neizgrađenog zemljišta može raniji vlasnik (besplatno) koristiti, pod uslovom da je u njegovom posjedu i to sve vrijeme dok se zemljište ne preda u posjed općini ili drugom korisniku. Dakle, kada se navedena odredba člana 39. stav. 1. i 2. Zakona o nacionalizaciji dovede u vezu sa odredbom članka 38. istog zakona raniji vlasnik, po sili zakona, uživa samo pravo (privremenog) korištenja nacionalizirane nekretnine, ali samo i isključivo za vrijeme dok je ta nacionalizirana nekretnina u njegovom posjedu odnosno dok se ista ne preda u posjed općini ili drugom korisniku radi izgradnje zgrade ili drugog objekta ili radi izvođenja drugih radova, a što dalje implicira da njegovo (privremeno) pravo korištenja prestaje u momentu prestanka posjeda nacionalizirane nekretnine. U ovom postupku tužitelj kao ni ostali korisnici nisu dokazali da su posjedu nekretnina, a predmetno zemljište privedeno je namjeni izgradnjom hangara koje je do rata koristilo društveno preduzeće,

² "Sl.list FNRJ" broj 52/58

Revident se neosnovano poziva na odredbu člana 339. Zakona o stvarnim pravima FBiH³ koji propisuje da pravo korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta u društvenom, sada u državnom vlasništvu koje nije prestalo do donošenja ovog zakona stupanjem na snagu pretvara se u pravo vlasništva dotadašnjeg nosioca tog prava ili njegovog pravnog sljednika, a upis tog prava se smatra kao upis prava vlasništva, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Naime, ovaj član određuje pretvorbu prava korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta u društvenom, odnosno državnom vlasništvu koje nije prestalo do stupanja na snagu Zakona o stvarnim pravima. Naime, pretvorba prava korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta u društvenom odnosno državnom vlasništvu, izvršena je znatno ranije i to entitetskim zakonima o građevinskom zemljištu. Dakle, društveno/državno vlasništvo prestalo je po sili zakona na građevinskom zemljištu koje nije privedeno namjeni temeljem odredbe čl. 96. stav. 1. Zakona o građevinskom zemljištu iz 2003 godine, a u državno vlasništvo je prešlo na osnovu odluke općine. Te predmetne odredbe se nisu odnosile na nacionalizovano i građevinsko zemljište određeno zakonom. Dakle, tužitelj i ostale osobe koji svoje pravo baziraju isključivo na tome što su ostali upisani kao nositelji prava korištenja na nacionalizovanom zemljištu pored toga što se u konkretnom slučaju ne radi o neizgrađenom građevinskom zemljištu jer je privedeno namjeni, ne radi se ni o zemljištu koje je u društvenu svojinu prešlo na osnovu odluke opštine, jer se radi o građevinskom zemljištu koje je prešlo u državno vlasništvo na osnovu Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

Tužitelj je podnio brisovnu tužbu pa kako je pravo prednika, a i njegovo pravo i ostalih korisnika prestalo po sili zakona i prestankom posjeda nacionalizirane nekretnine, to nema povrede njihovih knjižnih prava, pa je pravilno tužbeni zahtjev odbijen kao neosnovan.

Iz naprijed navedenih razloga, ostali revizijski prigovori kojima se osporava postupak privatizacije tuženog i njegov upis u zemljišne knjige nisu od odlučnog značaja za donošenje odluke u ovoj pravnoj stvari (član 231. u vezi sa članom 253. ZPP), pa ih sud kao takve nije posebno ni obrazlagao.

Kako ne stoje razlozi revizije tužitelja zbog kojih je izjavljena, a ni razlog na koji ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je primjenom odredbe člana 248. ZPP reviziju odbiti kao neosnovanu.

Odluka o troškovima revizijskog postupka je donesena na osnovu člana 397. stav 1., u vezi sa odredbama člana 383. ZPP-a jer tužitelj nije uspio sa revizijom, pri čemu je ocijenjeno da troškovi tuženog u vidu odgovora na reviziju nisu bili potrebni za vođenje parnice.

Predsjednica vijeća
Zlata Džafić, s.r.

³ Službene novine FBiH broj 66/13 i 100/13